

Scenariusz lekcji języka polskiego

TEMAT: „Wciąż o Ikarach głoszą...” Motyw Ikara we współczesnej kulturze

Autor: Agnieszka Gałązka-Kozłowska

Przedmiot, klasa: język polski/wiedza o kulturze, klasa pierwsza liceum/technikum.

Cel główny:

- Kształcenie umiejętności interpretacji dawnych i współczesnych tekstów kultury.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- prezentuje treść mitu o Dedalu i Ikarze.
- Potrafi interpretować dzieło malarskie.
- Zauważa różnice w przedstawieniu postaci Dedala i Ikara .
- Na podstawie mitu oraz obrazu charakteryzuje postawę i świat wartości Ikara.
- Potrafi interpretować współczesną rzeźbę podejmującą dyskusję z motywem Ikara.

Metody: praca z tekstami kultury, elementy oceniania kształtującego (nacobezu, „stop-klatka”, podsumowanie zajęć) elementy dyskusji, burza pytań.

Środki dydaktyczne: prezentacja multimedialna, utwór muzyczny zapisany na nośniku, brystol z narysowanymi skrzydłami, pisaki, kolorowe wydruki obrazu Ch. P. Landona pt. *Dedal i Ikar*, magnesy.

Formy pracy: praca zbiorowa; praca indywidualna, praca w grupach.

Czas trwania zajęć: 45 min.

TOK LEKCJI:

I Część wstępna:

1. Czynności organizacyjne: sprawdzenie obecności. Zapisanie tematu lekcji.
2. Nauczyciel w formie ustnej informuje uczniów o głównym celu lekcji. Formułuje go w sposób konkretny i zrozumiały dla ucznia. Cel: potrafisz interpretować dawne i współczesne teksty kultury.
3. Pytanie kontrolne nauczyciela sprawdzające zrozumienie celu przez uczniów. Uczniowie zgłaszają się, jeśli cel lekcji jest dla nich zrozumiały. Podanie uczniom kryteriów sukcesu w formie Kart odpowiedzialności (nacobezu). Odczytanie

- głośne celów lekcji. Sprawdzenie, czy uczniowie je rozumieją. Nauczyciel prosi o sparafrazowanie kryteriów (przedstawcie cele własnymi słowami, spróbujcie zastąpić podane sformułowania prostszym odpowiednikiem).
4. Krótkie zagajenie nauczyciela: jak już zauważyliście bohaterami naszej dzisiejszej lekcji będą Dedal i Ikar, a zwłaszcza Ikar. Postać, motyw Ikara to bardzo popularny temat w kulturze. Motyw ten bywa rozumiany w różny sposób, czasem budzący kontrowersje.... Z pewnością jest do dziś żywy: na potwierdzenie moich słów chciałabym wam zaprezentować fragment współczesnego utworu muzycznego: Mrozu, *Ikar*.
  5. Wysłuchanie i obejrzenie utworu. Refleksje uczniów na jego temat.

II Część zasadnicza lekcji:

6. Nauczyciel: przejdźmy do przypomnienia historii o Dedalu i Ikarze, dlatego teraz chciałabym, żebyście wykorzystując swoją wiedzę na temat mitu o Dedalu i Ikarze, zaznaczyli na przedstawionym obrazie Ch. P. Landona pt. *Dedal i Ikar* różnice w sposobie przedstawienia bohaterów.

Zadanie dla uczniów:

Zaznaczę na reprodukcji, jakie zauważam różnice w sposobie przedstawienia Dedala i Ikara.

Nauczyciel dokonuje podobnego zabiegu na swojej kopii reprodukcji obrazu, którą przywiesza na tablicy. Zauważa, że mamy do czynienia z kontrastowym zestawieniem postaci.

7. Przykładowe odpowiedzi i zaznaczenia uczniów:

Dedal:

- umieszczony w cieniu,
- silne, umięśnione ręce trzyma złożone,
- jego stopy są oparte o podłoże,
- ma ciemne, opuszczone skrzydła,
- jest starszy, ma brodę,
- patrzy przed siebie,
- wydaje się bliższy życiu, „kolorowy”.

Ikar:

- ukazany w pełnym świetle, ale jego twarz pozostaje w cieniu,
- delikatny, kruchy,
- ma „miękki”, dziecięcy brzuch,
- ręce trzyma wzniesione ku górze, a stopy unoszą się nad ziemią,
- skrzydła są srebrzyste, gotowe do lotu,
- jest jasny, zbyt jasny, blady – wręcz trupi,

- młody, prawie dziecko, niewinny,
  - patrzy w górę.
8. **STOP-KLATKA.** Nauczyciel: Zatrzymajmy się teraz – wróćmy do naszych Kart odpowiedzialności, sprawdźcie, co już zostało przez nas zrobione, co możemy „odhaczyć”. Czy wszystko jest zrozumiałe? Podsumujmy to, co już zrobiliśmy. Wykorzystajmy tę wiedzę do pogłębienia interpretacji postaci Ikar. Zastanówcie się, jak został on przedstawiony na obrazie i co z tego wynika dla interpretacji tej postaci, dla określenia jej cech.

Zadanie dla uczniów:

Odwołując się do dotychczasowej wiedzy o Ikarze, do obrazu Ch. P. Landona pt. *Dedal i Ikar*, określę główne cechy tej postaci i wynikającą z tego symbolikę.

9. Nauczyciel przywiesza na tablicy duży brystol z narysowanymi skrzydłami, zapisuje w nich odpowiedzi uczniów. Np.:
- Ikar: ukazany w pełnym świetle - gotów na nowe doświadczenia, ale jego twarz pozostaje w cieniu – symbol zaślepienia;
  - ręce trzyma wzniesione ku górze – gotowy sprostać wyzwaniom, szuka nowych doświadczeń;
  - stopy unoszą się nad ziemią – jest odważny, niecierpliwy, cechuje go brawura;
  - skrzydła są srebrzyste, gotowe do lotu – dążenie do wolności, spełniania marzeń,
  - jest jasny, zbyt jasny, blady – wręcz trupi, zapowiedź upadku, śmierci?
  - Młody, prawie dziecko, niewinny, delikatny, kruchy – brak doświadczenia, większe cierpienie, lekkomyślny;
  - patrzy w górę – idealista, marzyciel, buntownik .
10. Nauczyciel: przejdźmy teraz do innego tekstu kultury, do współczesnej rzeźby Igora Mitoraja pt. *Ikar uskrzydłony*. Chciałabym, abyśmy ją zinterpretowali, mając w pamięci to wszystko, co już powiedzieliśmy o Ikarze na podstawie treści mitu i obrazu pochodzącego z końca XVIII w.
11. Prezentacja multimedialna i powiązany z nią komentarz.
W 2004 roku przed Centrum Kultury i Edukacji Olimpijskiej na Żoliborzu. postawiono rzeźbę *Ikar Alato* co w tłumaczeniu oznacza: “Ikar uskrzydłony”. Rzeźba przedstawia młodego, nagiego, pięknie zbudowanego mężczyznę. Jego postać wykonana jest z brązu. Ukazany jest bez rąk i jednego skrzydła, co nawiązuje do tradycji antycznej. Tym pięknym mężczyzną jest Ikar syn Dedala, bohater antycznego mitu.

12. Zadanie dla uczniów:

Zadaj pytanie dotyczące interpretacji rzeźby Igora Mitoraja.
(Niech oddaje ono to, czego chciałbyś się dowiedzieć o tej rzeźbie.)

Zapis pytań na kartkach samoprzylepnych, umieszczenie ich na brystolu, próba odpowiedzi, dokonanie zmian we wcześniejszym zapisie.

III Podsumowanie zajęć:

13. Nauczyciel: Igor Mitoraj przez swoje dzieło prowokuje nas do nowych interpretacji postaci Ikar. Zadaje bowiem nowe pytania, podejmuje nowe problemy. Kwestionuje pewne cechy tej postaci. Nie daje jednoznacznej odpowiedzi, na pytanie, jaki powinien być współczesny Ikar. Nieustannie prowokuje. Ikar Mitoraja to pięknie zbudowany mężczyzna, który miał dość siły, by wzbić się na skrzydłach w niebo. Zapłacił za to - za realizację swoich marzenia – wysoką cenę. Został okaleczony, jest smutny i samotny. Mitoraj zdaje się pytać, czy taki jest właśnie los marzycieli we współczesnym świecie, w którym ceni się przede wszystkim: siłę, pieniądze, karierę i wygląd zewnętrzny?

14. Na zakończenie zajęć następuje odczyt kolejnych punktów Karty odpowiedzialności, przy każdym punkcie uczniowie poprzez podniesienie ręki sygnalizują, czy zrozumieli dane kryterium, czy potrafią je wytłumaczyć, wykonać. Zapis wyników głosowania i decyzja, do których punktów należy wrócić.

15. Wybrany uczeń dokonuje „globalnego” podsumowania – opowiada krótko, czego dowiedział się podczas lekcji.

16. Zadanie domowe:

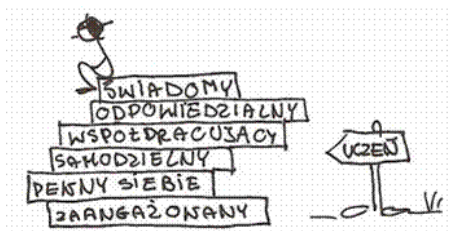
Przygotuję interpretację rzeźby Igora Mitoraja do katalogu wystawy na temat motywu Ikar w sztuce współczesnej.

Bibliografia:

1. Landon Ch. P., *Dedal i Ikar, obraz*, źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Charles_Paul_Landon#/media/File:Landon-IcarusandDaedalus.jpg.
2. Mitoraj I., *Ikar uskrzydłony*, rzeźba, źródło: https://puszka.waw.pl/ikaro_alato-projekt-pl-3770.html, <http://humanisci2013.blogspot.com/2016/10/posag-predstawia-nagiego-muskularnego.html>.
3. Mrozu, *Ikar*, utwór muzyczny, źródło: <https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=k8rShIDDRV0>
4. Rau K., Ziętkiewicz E., *Jak aktywizować uczniów? Burza mózgów i inne techniki w edukacji*, Poznań 2000.
5. Sterna D., *Ocenianie kształtujące w praktyce*, CEO.

Załącznik nr 1

KARTA ODPOWIEDZIALNOŚCI – NACOBEMU:

- Znasz treść mitu o Dedalu i Ikarze.
- Potrafisz interpretować dzieło malarskie.
- Zauważasz różnice w przedstawieniu postaci Dedala i Ikarza.
- Na podstawie mitu oraz obrazu charakteryzujesz postawę i świat wartości Ikarza.
- Potrafisz interpretować współczesną rzeźbę podejmującą dyskusję z motywem Ikarza.

Załącznik nr 2

Zadanie dla uczniów:

Zaznaczę na otrzymanej reprodukcji obrazu Ch. P. Landona pt. *Dedal i Ikar*, jakie zauważam różnice w sposobie przedstawienia Dedala i Ikarza.

Załącznik nr 3

Zadanie dla uczniów:

Odwołując się do dotychczasowej wiedzy o Ikarze, do obrazu Ch. P. Landona pt. *Dedal i Ikar*, określę główne cechy tej postaci i wynikającą z tego symbolikę.

Załącznik nr 4

Zadanie dla uczniów:

Zadaj pytanie dotyczące interpretacji rzeźby Igora Mitoraja.
(Niech oddaje ono to, czego chciałbyś się dowiedzieć o tej rzeźbie.)

Załącznik nr 5

Zadanie domowe:

Przygotuję interpretację rzeźby Igora Mitoraja do katalogu wystawy na temat motywu Ikarza w sztuce współczesnej.